

ROZPOČTOVÁNÍ z hlediska rovnosti žen a mužů v praxi

*Vážené starostky, vážení starostové, zastupitelky a zastupitelé,
vážení pracovníci a pracovnice veřejné správy.*

Prvotním zájmem v širokém kruhu oblastí veřejné správy je uspokojovat potřeby obyvatel své obce, města nebo kraje. Jednou z těchto oblastí je i rovný přístup žen a mužů k veřejným finančním prostředkům a možnost podílet se na využití zdrojů, které společnost vytvořila. Již v procesu přípravy rozpočtu na příští rok a rozpočtového výhledu na další roky je třeba mít tuto skutečnost na mysli.

Co znamená rozpočtování z hlediska rovnosti žen a mužů (genderové rozpočtování)

Chceme-li porozumět tomuto pojmu, je nutné si nejen vysvětlit samotný pojem genderové rozpočtování, ale i nastínit, k čemu je dobré, proč právě vy na jednotlivých úrovních územní samosprávy se máte o tento, v České republice nový, aspekt při tvorbě rozpočtu zajímat.

Rozpočtování z hlediska rovnosti žen a mužů (genderové rozpočtování) na všech stupních rozpočtového procesu prosazuje priority a potřeby žen a mužů s cílem dosáhnout rovnosti obou pohlaví. V praxi to znamená, že ti z vás, kteří mají odpovědnost za tvorbu rozpočtu, by měli brát ohled na to, že rozpočtové výdaje mají rozdílný dopad na potřeby žen a mužů, zejména z kvantitativního hlediska a z hlediska využitelnosti veřejné služby. Při přípravě a schvalování rozpočtu by se nemělo zapomínat, že jsou určité oblasti, zejména investice a dotace, zaměřené více na ženy a jiné více na muže. Nebude-li tato skutečnost zohledňována, může dojít k diskriminaci.

Cílem genderového rozpočtování je spravedlivé přerozdělování finančních prostředků z hlediska rovných příležitostí obou pohlaví. V naší populaci je přibližně stejný podíl mužů a žen, proto by ve stejném poměru měly být rozdělovány i peněžní prostředky z veřejných zdrojů. Nejde o to, aby se rozpočet rozdělil na dvě poloviny, jednu pro ženy a druhou pro muže, eventuálně o mechanické

navýšení prostředků pro jednu skupinu. Jde o spravedlivější rozdělování zdrojů, které máte k dispozici, podle potřeb jednotlivých skupin tak, aby ženy i muži mohli využívat poskytované veřejné služby pokud možno rovným dílem. Pokud je některá skupina znevýhodněna, je vhodné vyrovnávacími opatřeními dorovnat specifické potřeby dané skupiny obyvatel. Toto lze zajistit ve své podstatě pouze v rozpočtu jako celku, nikoliv pouze v jeho dílčích výdajích.

Podarí-li se začlenit do přípravy, zpracování a schvalování rozpočtů obcí, měst a krajů hledisko genderového rozpočtování a vezmeme-li do úvahy všechny souvislosti, přinese to řadu výhod při získávání finančních prostředků z národních a zejména evropských zdrojů.

Proč bychom měli tvořit rozpočet s ohledem na rovnost mužů a žen?

Tedy co nám to přinese? Každý si bude klást otázku, zda to není jen práce navíc. Ale určitě bude také každý souhlasit, že výdaje z rozpočtů by měly splňovat kritéria rovnosti, transparentnosti, odpovědnosti a účelnosti.

Rovnost – genderové rozpočtování zajistí rovný přístup k prostředkům veřejných rozpočtů na straně výdajů.

Transparentnost - průhledné rozdělování prostředků veřejných rozpočtů zajišťuje, aby byly spravedlivě vydávány.

Odpovědnost - rovný přístup jak mužů, tak i žen k prostředkům veřejných rozpočtů výrazně zvyšuje odpovědnost jak za jejich vydávání, tak za jejich získávání.

Účelnost - rozdělování prostředků veřejných rozpočtů s ohledem na rovnost mužů a žen je jedním z důležitých předpokladů při určování, kam a za jakým účelem budou prostředky vloženy.

Jak toho dosáhnout?

Možná už jsou někteří z vás přesvědčeni a myšlenkou genderového rozpočtování nadšeni. Ať už jste na místě zastupitelů, nebo rozpočty sestavujete, měli byste si klást několik otázek:

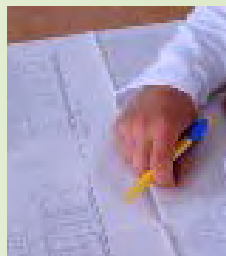
Hodnocení nových programů nebo projektů: Povedou tyto programy nebo projekty ke zvyšování nebo snižování nerovností ve společnosti?

Zastupitelstvo obce uvažuje o omezení počtu autobusových spojů do sousedního města. Toto omezení by však dopadlo více na ženy, protože muži spíše jezdí autem a protože mezi seniory, kteří hromadnou dopravu využívají nejvíce, je podstatně více žen.

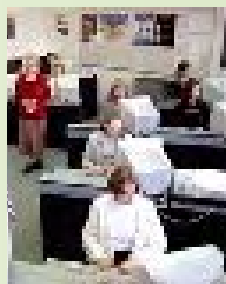
Hodnocení programů nebo projektů jejich uživateli nebo příjemci: Jsou občané spokojeni s jednotlivými programy nebo projekty? Reagují projekty na skutečné potřeby občanů?

Zastupitelstvo obce uvažuje o zavedení rozvážky teplých obědů ze školní jídelny méně pohyblivým seniorům: Mají seniři o tuto službu zájem? Pomůže jim? Budou jí skutečně využívat? Kolik bude klientů (protože si třeba nechtějí nebo neumějí uvařit) a kolik bude klientek (protože je starších žen více než mužů)? Jaké budou sekundární dopady na osoby, které dosud jídlo seniorům zajišťovaly (většinou ženy z rodiny seniora, např. dcery, snachy)? Odpovědi lze zjistit pomocí dotazníků, rozhovorů apod.

Hodnocení využití času: Jak ovlivní určité opatření nebo program využívání času během dne?

Zastupitelstvo obce uvažuje o zrušení mateřské školy. Rodiče dětí budou muset vozit děti do mateřské školy v některé sousední obci, což bude obnášet přibližně hodinu denně. Toto opatření tedy ovlivní využití času rodiče, který dítě do školky vozí.

Hodnocení dopadu jednotlivých programů (tzv. incidenční analýza): porovnání dopadu konkrétních rozpočtových výdajů na ženy s dopadem na muže, a to jak dopadu přímého, tak zprostředkovaného.

Přímý dopad příspěvku mateřské škole je genderově neutrální, protože počet holčiček a chlapečků je téměř stejný, zprostředkovaně má však tento příspěvek větší přínos pro ženy, protože mohou např. začít znovu chodit do práce.

Vytvoření a sledování ukazatelů rovnosti mužů a žen.

Jak se změnila ekonomická aktivita žen po omezení počtu autobusových spojů do sousedního města nebo po uzavření mateřské školy?

Rovná práva v Poděbradech

V lednu 2007 byla usnesením rady města Poděbrady zřízena Komise pro rovná práva, jejíž předsedkyní se stala Ing. Jiřina Soukupová (1. místostarostka města).

V Komisi, která má sedm členů, mají převahu ženy. Činnost Komise má podporovat a zabezpečovat hájení práv menšin a ochranu slabší strany. V rámci snahy naplňovat principy rovnosti se tak Komise prozatím snaží o šíření informací a pořádání či podporu akcí, které se problematikou zabývají a zároveň ji přibližují: jedná se například o „Týden rovných příležitostí“, který bude probíhat v Poděbradech na konci měsíce května 2007 a nad kterým převzala záštitu Stálá sněmovní komise pro rovné příležitosti, nebo již pravidelný letní seminář Gender a právo. Při své poslední schůzce se unesla, že bude své aktivity směřovat v jednotlivých měsících k určité skupině obyvatel.

Prosazování rovnosti žen a mužů v praxi prostřednictvím genderového rozpočtování však vidí Ing. Soukupová jako složité. U rozpočtů menších sídel je pak nutné sledovat tuto problematiku v delší časové řadě, protože v malých obcích je často jen jedna investiční akce v roce.

Přestože se Ing. Soukupová považuje v prosazování gender problematiky v komunální politice za „hledající“, nelze přehlédnout, byť dílčí, úspěchy, představované právě prosazením existence Komise pro rovná práva a dále většího počtu žen zastoupených v Radě města. Rozhodovací procesy tak mohou být podpořeny dalšími rozměry pohledu na řešené problémy.

Kde je možné najít další informace v českém jazyce

http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Methodika_rovnost.pdf

<http://www.mpsv.cz/files/clanky/962/budget.pdf>

<http://www.mpsv.cz/cs/228>

<http://www.mpsv.cz/cs/917>

<http://www.genderonline.cz>

<http://www.feminismus.cz>

<http://management.gendernora.cz>

<http://zenskaprava.ecn.cz>

<http://www.czso.cz>

Vydáno v rámci projektu „Rozpočtování z hlediska rovnosti žen a mužů v praxi“, který je součástí evropského komunitárního programu „Community Framework Strategy on Gender Equality (2001-2005)“. Projekt je hrazen Evropskou komisí a Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR. Informace obsažené v této publikaci nemusí vyjadřovat postoj nebo názor Evropské komise.

